

ORGANIZACE RADIAČNÍ HLÁSNÉ SÍTĚ V ÚTOKU TANKOVÉ DIVIZE

Podplukovník Bohuslav Mervart

Organizace vojskové radiační hlásné sítě v útoku tankové divize klade značné požadavky na správné naplánování manévru silami a prostředky radiačního a chemického průzkumu svazku. Rychlé tempo soudobého útoku tankové divize, rychlý pohyb útočné sestavy, kdy tankové pluky útočí na samostatných směrech bez vzájemného styku, rychlé změny bojových situací, to vše vyžaduje dobře organizovanou spojovací síť vojskové radiační hlásné služby, výkonné rádiové stanice a bezvadnou vycvičenost jednotek radiačního a chemického průzkumu.

Rychlé zjištění prostorů výbuchů, mohutnosti atomových úderů a zamořených prostorů radioaktivními látkami umožní včasné vyhodnocení radiační situace, varování vojsk a urychlí odstraňování následků u zasažených jednotek.

V článku uvedu některé zkušenosti ze cvičení s vojsky, při kterém byla aktivována vojsková radiační hlásná síť v plném rozsahu, kromě prostředků vzdušného radiačního průzkumu.

Cvičení vycházelo ze situace, kdy tanková divize přešla ze zálohy frontu do druhého sledu armády, přesunula se do prostoru velké zastávky a je zasazována z chodu do mezery, která se vytvořila během útočné operace v sestavě prvosledových svazků.

V příspěvku se zaměřím na organizaci vojskové radiační hlásné sítě v prostoru velké zastávky, za přesunu na čáru zasazení s přechodem vodního toku, zasazení tankové divize a pak v útočném boji. Popíši využití sil a prostředků jednotek radiačního a chemického průzkumu podle skutečné organizace při cvičení a zda odpovídají reálným soudobým možnostem tankové divize.

Chemický náčelník tankové divize měl pro cvičení k dispozici dvě čety radiačního a chemického průzkumu divizní roty chemické ochrany, každou po čtyřech družstvech. Družstva radiačního a chemického průzkumu byla vybavena obrněnými transportéry OT-810 s rádiovými stanicemi R-113. 1. četa radiačního a chemického průzkumu byla složena z vojáků základní služby, 2. četa byla kromě řidičů složena ze záložníků.

Při organizaci radiační hlásné sítě byla vyčleněna pro činnost na chemických pozorovatelnách jedna četa radiačního a chemického průzkumu roty chemické ochrany svazku.

Chemický náčelník divize používal k odposlouchávání zpráv od jednotlivých chemických pozorovatelů spojovací síť, tvořenou pěti rádiovými stanicemi R-113. Jako řídicí stanice využíval rádiovou stanicí družstva radiačního chemického průzkumu, zabezpečujícího velitelské stano-

viště divize od 2. čety radiačního a chemického průzkumu. Řídicí stanice chemického náčelníka divize využívala podle nařízení pro spojení dopravních údajů pro vojskovou radiační hlásnou síť a zvláštěního volacího znaku. Jednotlivá družstva používala volacího znaku velitele čety s indexem 1 až 4. Výhodou takto organizované spojovací sítě je, že chemický náčelník divize může vyhodnocovat radiační situaci podle parametrů, přijatých od jednotlivých pozorovatelů. Pro velení v rámci radiační hlásné sítě se osvědčila jednoduchá signální tabulka.

Hlášení chemických pozorovatelů se předávala pomocí obvyklé šifry RADIACE. Všichni velitelé družstev měli mapy. Spojení s chemickými náčelníky pluků bylo organizováno tak, že řídicí stanice radiační hlásné služby na velitelském stanovišti, nebo předem určeném velitelském stanovišti svazu měla možnost vstupovat do spojovací sítě kteréhokoli pluku. Che-

mický náčelník pluku využíval jako řídicí stanici rádiovou stanici družstva, zabezpečujícího předsunuté velitelské stanoviště pluku. To umožnilo chemickému oddělení divize informovat včas chemické náčelníky pluků o radiální a chemické situaci v zájmovém prostoru pluku. Kromě toho chemický náčelník pluku mohl kdykoliv vstoupit do spojovací sítě chemického náčelníka divize a předat chemickému oddělení divize zprávu o radiální a

chemické situaci v prostoru bojové činnosti pluku. Výhodnější by bylo vybavit plukovní četou radiálního a chemického průzkumu velitelským obrněným transportérem OT-810, který má kromě rádiové stanice R-113, i rádiovou stanici R-112. Pak by bylo možné, aby chemický náčelník divize měl přímé, nepřetržité spojení na směr, nebo ve zvláštní síti se všemi chemickými náčelníky pluků, i s rotou chemické ochrany divize.

Organizace radiální hlášené sítě v prostoru velké zastávky

(viz schéma 1)

V prostoru velké zastávky rozdělil chemický náčelník síly a prostředky radiálního a chemického průzkumu takto:

- jedním družstvem 2. čety zabezpečil velitelské stanoviště divize,

- dvě družstva 2. čety zaujala chemické pozorovatelny č. 11 a 12 s pozorovacími sektory volenými tak, aby obsáhly prostory rozmístění ženijního praporu, velitelského stanoviště divize, spojovacího praporu, divizních jednotek, tylu divize, oddílů vojskových raket a dělostřeleckého oddílu,

- jedno družstvo 2. čety přidělil k přímému zabezpečení tylu divize,

- v záloze pro plnění úkolů ZUO, radiálního a chemického průzkumu zůstala celá 1. četa chemického a radiálního průzkumu,

- pro úkoly vzdušného radiálního průzkumu v prostoru velké zastávky byl vyčleněn jeden vrtulník z vrtulníkoveho roje tankové divize s osádkou — velitel 2. čety a jeden starší chemik — průzkumník.

Spojení s velitelem rotu chemické ochrany bylo uskutečněno telefonem a spojkou. Z důvodů utajení (zákaz rádio-

vého vysílání) byla řídicí stanice hlášené sítě u velitelského stanoviště neustále na příjmu, připravena přijímat zprávy RADIAČE od chemických pozorovatelů a od chemických průzkumných hlídek, plnicích úkolů radiálního a chemického průzkumu samostatně, nebo v rámci ZUO. U každého tankového a motostřeleckého pluku bylo pro úkoly radiální hlášené sítě na chemických pozorovatelích vyčleněno po jednom družstvu radiálního a chemického průzkumu. Tím byl prostor velké zastávky zabezpečen šesti chemickými pozorovatelnami.

Chemický náčelník divize ve svém bojovém nařízení pro chemické zabezpečení stanovil plukům prostory chemických pozorovatelů a udal jim prostory chemických pozorovatelů divize. Plukům byla určena čísla pozorovacích hlídek a sděleny spojovací a dopravní údaje radiální hlášené sítě svazku.

Jak ukázal průběh cvičení, rozmístění chemických pozorovatelů radiální hlášené sítě uvedeným způsobem dovozovalo včas zjistit parametry atomových úderů a rychle vyhodnotit radiální situaci chemickým oddělením divize.

Organizace radiální hlášené sítě za přesunu na čáru zasazení a při zasazení

(viz schéma 1 a 2)

Pro zabezpečení přesunu a zasazení tankové divize byla radiální hlášená síť tankové divize organizována takto:

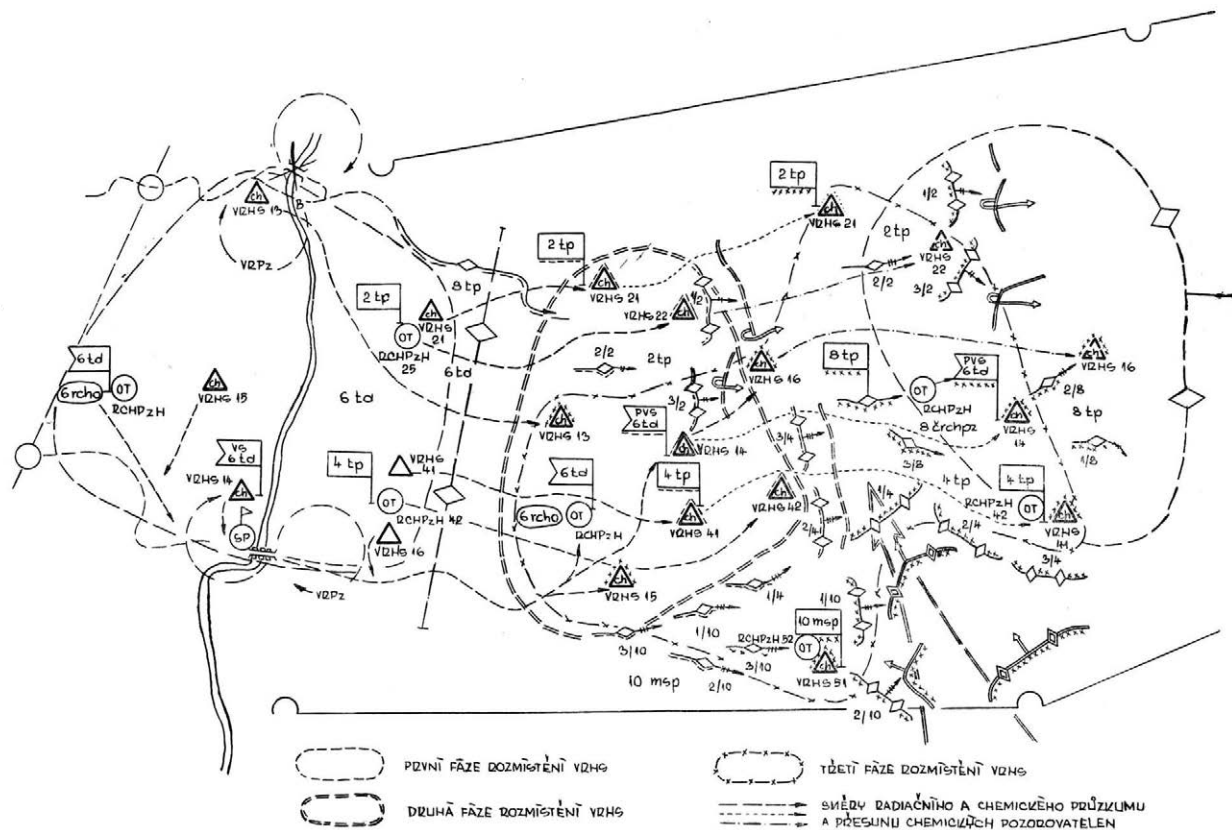
- přímé zabezpečení velitelského stanoviště a tylového velitelského stanoviště tankové divize, po jednom družstvu radiálního a chemického průzkumu, jako v prostoru velké zastávky;

- jedno družstvo 2. čety radiálního a chemického průzkumu přidělil velitel divize oddílu vojskových raket;

- 1. četa radiálního a chemického průzkumu bez jednoho družstva provedla radiální a chemický průzkum os přesunu a přesunula se s chemickým náčelníkem divize před zahájením přesunu do prostoru pomocného velitelského stanoviště na regulační čáře 1, odkud zástupce velitele divize řídil přesun na čáru zasazení; četa zaujala tři chemické pozorovatelny: č. 13, 14 a 16, k zabezpečení přechodu vodního toku, rozčlenění a rozvinutí pluků prvního

VOJŠKOVÁ RADIČNÍ HLÁŠNĚ SÍŤ PŘI ZASAZENÍ TANKOVÉ DIVIZE V ÚTOKU

PŘÍLOHA 2

sledu a pomocného velitelského stanoviště tankové divize;

— záloha chemických průzkumných hlídek (jedno družstvo od 1. čety a jedno družstvo od 2. čety) pro plnění úkolů v ZUO divize přesunula se s velitelským stanovištěm svazku v podřízenosti zástupce chemického náčelníka.

Zástupce chemického náčelníka divize pro radiační a chemický průzkum přesunoval se v obrněném transportéru velitele 2. čety radiačního a chemického průzkumu, aby mohl udržovat spojení s chemickým náčelníkem divize na pomocném velitelském stanovišti divize. Chemický náčelník využíval pro spojení v rámci radiační hlášené sítě a se svým zástupcem na velitelském stanovišti rádiovou stanicí velitelského transportéru velitele 1. čety radiačního a chemického průzkumu. Kromě toho měl chemický náčelník možnost využívat k předávání a přijímání zpráv o radiační a chemické situaci na osách přesunu a během přesunu spojujícího systému regulační a pořádkové služby.

Pro vzdušný radiační průzkum určil velitel divize jeden vrtulník z počtu vrtulníkůvého roje divize, jehož stanoviště po celou dobu přesunu bylo u pomocného velitelského stanoviště. Úsilí vzdušného radiačního průzkumu bylo na přechodech přes vodní tok. Na tato místa jsme zaměřili odposlouchávání zpráv o výsledcích vzdušného radiačního průzkumu.

Odposlouchávání zpráv o výsledcích vzdušného radiačního průzkumu bylo zabezpečeno radiovým přijímačem R-312 umístěným na obrněném transportéru velitele 1. čety radiačního a chemického průzkumu. Vzdušný radiační průzkum jsme prakticky neprocvičili.

V době zaujímání představeného velitelského stanoviště, z něhož velitel divize řídil zasazení tankové divize, přesunul se chemický náčelník se dvěma družstvy 1. čety na představené velitelské stanoviště. Jedno družstvo zaujalo chemickou pozorovatelnu č. 14 u PVS divize, druhé družstvo provedlo radiační a chemický průzkum prostoru mostového přepraviště na ose přesunu č. 1 a zaujalo chemickou pozorovatelnu na odvráceném břehu řeky. Chemická pozorovatelna č. 13 byla ponechána na místě k zabezpečení pozorování a průzkumu v prostoru brodového přepraviště na ose přesunu č. 2.

Všechna družstva radiačního průzkumu divize a pluků začleněných v pochodových proudech útvarů, jednotek i míst velení plnila úkoly radiačního a chemického pozorování a průzkumu za pohybu na osách přesunu. Byla připravena pozorovat jaderné úder y i v noci, na základě těch parametrů, které lze v noci zjišťovat (to znamená prostor výbuchu, druh výbuchu i možnost výbuchu podle doby svítivosti ohnivé koule). K této činnosti je třeba vybavit pozorovatele ochrannými brýlemi, aby bylo zabráněno jejich oslnění.

Organizace radiační hlášené sítě v útoku

(viz schéma 2)

Nejsložitější fází organizace radiační hlášené sítě je za boje. V útočném boji tankové divize při rychlém pohybu celé bojové sestavy lze organizovat pozorování v rámci radiační hlášené sítě přesahováním jednotlivých pozorovatelů vpřed. Na stupni divize byly nepřetržitě v činnosti čtyři chemické pozorovatelny (č. 13, 14, 15 a 16). Dvě z nich, č. 14 a 16 postupným přesahováním na úrovni představeného velitelského stanoviště zabezpečovaly na směru hlavního úsilí radiačního a chemického průzkumu (hlavního úderu tankové divize) hlavní úderní uskupení tankové divize. Kromě pozorování plnily tyto chemické průzkumné hlídky za přesunu i úkoly radiačního a chemického průzkumu ve prospěch PVS, v prostorech předpokládaného zasazení pluků druhého

sledu, předpokládaných prostorů rozmístění dělostřelectva a záloh divize.

Chemické pozorovatelny č. 13 a 15, rozmístěné na úrovni velitelského stanoviště divize se přesunovaly postupně s VS divize. Kromě úkolů radiačního a chemického pozorování ve prospěch přesunujících se pluků druhého sledu a VS divize, měla tato družstva radiačního a chemického průzkumu jako chemické průzkumné hlídky za úkol radiační a chemický průzkum os přesunu týlu a některých předpokládaných prostorů rozmístění tylových jednotek a zařízení a záloh, rozmístěných na úrovni VS tankové divize. Jejich přesun řídil chemický náčelník divize (pokud se udržoval na VS divize) nebo jeho zástupce.

Velení družstvům radiačního a che-

Operační umění a taktika

mického průzkumu v radiační hlásné síti, přejímání zpráv o radiační a chemické situaci od chemických pozorovatelů uskutečňovalo se z obou míst velení, jak z VS, tak i PVS, podle toho na kterém místě byl chemický náčelník. Chemická pozorovatelna č. 14 (družstvo velitele 1 črchpz) přesunovala se neustále společně s PVS divize. I v době, kdy chemický náčelník divize byl na PVS s velitelem divize, bylo možno odposlouchávat zprávy o radiační a chemické situaci na obou místech velení. Na VS přijímalo zprávy od pozorovatelů družstvo zabezpečující VS divize, které bylo zároveň řídicí stanicí radiační hlásné sítě. Kromě toho bylo zabezpečeno i spojení chemického náčelníka z PVS se svým zástupcem na VS divize. V případě selhání spojení bylo pochopitelně možno využití velitelské sítě.

Úsilí vzdušného radiačního průzkumu bylo položeno na zabezpečení přesunu pluků druhého sledu a týlu, prostory rozmístění dělostřelectva a záloh divize. Vrtulník vyčleněný pro vzdušný radiační průzkum byl umístěn za boje u VS svazku. Radiový přijímač R-312 pro odposlouchá-

vání zpráv o výsledcích vzdušného radiačního průzkumu byl za boje rovněž umístěn na VS divize. U tankových pluků prvního sledu byla pro činnost na chemických pozorovatelnách určena dvě družstva radiačního a chemického průzkumu. Chemický náčelník pluku v souladu s vývojem bojové situace pluku řídil jejich postup z PVS pluku obdobným způsobem, jako chemické oddělení divize vzájemným přesahováním vpřed. Výsledky pozorování chemických pozorovatelů pluků hlásil chemický náčelník pluku vstupováním do rádiové sítě radiační hlásné služby svazku.

Při plánování chemického zabezpečení útočného boje byly bojovým nařízením chemického náčelníka divize upřesněny plukům pouze chemické pozorovatelné divize a jejich manévry. Nařizovat umístění chemických pozorovatelů plukům pro boj by nebylo účelné vzhledem k možnostem různorodého vývinu bojové situace. Při cvičení byl zvolen způsob, že přemístění chemických pozorovatelů hlásili chemičtí náčelníci pluků chemickému oddělení divize až při jeho uskutečňování.

Závěr

Podle nahrávání a imitace jaderných úderů za boje imitované údery, pokud to viditelnost dovolila, chemické pozorovatelné vždy zpozorovaly. Pozorování imitovaných jaderných úderů je pochopitelně zkreslováno omezenou možností vytvořit jak reálný zvukový, tak i vizuální efekt jaderného výbuchu. Důležitým poznatkem ze cvičení je, že zprávy o jaderných úderech mohly by být vždy včas vyhodnoceny. Upozorňují, že použité řešení není šablonou, avšak pro dané technické a materiální možnosti se dobře osvědčilo. Po celý průběh cvičení se podařilo udržet v rámci radiační hlásné sítě nepřetržitě spojení.